

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo. Klagenfurt, Viktringer-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsaka sredo Posamezna številka 15 grošev
Stane četletno: S 1 50 g; celoletno: S 6 — g
Za Jugoslavijo
četletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Reminiscere

Organizacija avstrijskega socializma je razbita. Končala je politična organizacija avstrijskega delavstva, ker njeni voditelji niso znali zastaviti njenega dalekosežnega vpliva, ki ga ji je dajala ustava, število volilcev in delež na avstrijski postavodaji, v prid mladi, vstajajoči državi. Dozdevni diktaturi proletarijata, o kateri so doslej sanjali socialistični voditelji, je sledila kruta resničnost: ob nepristopnosti in radikalizmu vodstva je postala organizacija avstrijske socialdemokracije žrtev lastnega oboroževanja in nasilja. Na dunajski občinski hiši, tej vzor-trdnjavi socialističnega duha in socialistične uprave vihra danes avstrijska zastava, občinski domovi dunajskih okrajev so prešli v upravo meščanskih strank, 36 velikih socialističnih organizacij je razpuščenih, takoj prve dni po prevratu je bilo odstavljenih nad 150 nižjeavstrijskih socialističnih županov in v kratkem sledijo tem še ostali župani avstrijskih dežel. Sanje o bodoči socialistični republiki Avstriji so se razblinile v nič.

Kako je prišlo do tega? Vladna poročila govorijo, da se je socialistični puč pripravljala že dalje časa. Linška policija je presenetila, opozorjena po nekem sumljivem brzojavu na tamošnjega socialističnega vodjo, delavce sredi mobilizacije. Padli so prvi strelji in kot signal zagrmeli do Dunaja, Brucka in Steyra. Povsod tod je prišlo do krvavih bojov med državno eksekutivo in Schutzbundom, granate in bombe, topovi so se pojavili na raznih bojiščih. Kri je tekla, stotine sirot žaluje po očetih varuhih. Da bi se bilo posrečilo izvesti socialistični načrt, bi seve bilo enako hudo ali še hujše. Generalna stavka bi ustavila železnice, pošto in brzojav, zastal bi dovoz živil v dunajsko mesto, ob jaki obrambi dunajskega delavstva bi se vzbudile ostale socialistične province, nered in lakota bi storili ostalo. Načrt se je izjalovil na predčasnem izbruhu revolucije, na odločnem nastopu državne eksekutive, vojaščine, redne in pomožne policije in ne najzadnje na neoboroženem ljudstvu, ki je s svojimi simpatijami stalo za svojim kanclerjem in njegovimi tovariši. Pretresljiv je bil kanclerjev klic na delavce v trenutku, ko so vladne čete naskakovale zadnje delavske trdnjave dunajskih okrajev: »Vsi zapeljani in nahujskani naj za božjo voljo uvidijo, da je dovolj krvnih žrtev, porušenih eksistenc! Voditelji, v kolikor niso zaprti, so zbežali ali se poskrili, vse poedine akcije proti državni oblasti ogrožajo življenje vaše, vaših tovarišev in družin.« Tisoče delavcev je na kanclerjev klic sledilo in prosilo milosti, cele gore orožja so se kopicile pred policijskimi uradi. Zadnji upor je bil zaduščen, ostali so le še porušeni zidovi, razdejana stanovanja, tisoče uničenih eksistenc in — stotine novih grobov.

Kaj zdaj? Nevarnost marksistične organizacije je odstranjena. Zli duhovi, ki jih je klicala, so jo pokopali. Ali bo sedaj vlada zamogla večstotisočeri delavski množici brez vodstva viliti onega zaupanja, ki je predpogoj vsakega

Krvavi dnevi na Dunaju

Minuli teden je za državo zgodovina krvave vsebine. Desetletje pretirane politične svobode in razdvojenosti je morala izzveneti končno v boju za zmagó ali poraz desne ali leve.

V Lincu so padli prvi strelji o priliki preiskave v soc. dem. domu. Pravijo, da so padli prežgodaj, a vodstvo soc. dem. stranke ni več moglo nazaj in je zvečer istega dne proglasilo generalno stavko za vso državo. Na Dunaju so pričeli stavkati delavci plinarne in električne centrale, dunajski tramvaj se je ustavil. Vlada se je takoj zavedla vse resnosti položaja in je nemudoma poklicala pod orožje pomožne čete ter alarmirala policijo. Proglašen je bil po vsej državi preki sod. Vladne čete so zasedle važnejše dunajske trge in križišča, ko pa so dospele v delavska predmestja, so bile sprejete s puškami in strojnimi. V teh okrajih so si socialisti pripravili velikanske, trdnjavam podobne stanovanjske hiše, ki so razpolagale z betoniranimi položaji za strojnice, skladišči za orožje in podzemeljskimi hodniki, ki vežejo eno stavbo z drugo. Tod se je začela prava vojna po vseh pravilih napada in obrambe. Ker v očigled izborni oborožitvi Schutzbunda vladnim četam s puškami, strojnimi in mitraljezi ni uspelo zadušiti upor, je morala na pomoč še artiljerija. Najostrejši boj se je bil v predmestju Floridsdorf in za veliki socialistični trdnjavi Karl-Marxhof in Goethehof. Topništvo je zasedlo Kahlenberg in Bisamberg in začelo obstreljevati taborišča upornikov. Začela se je srdita borba za posamezna poslopja, ja, za posamezna stanovanja. Do ostrih spopadov je prišlo razentega še v Eggenbergu pri Gradcu in v Brucku ob Muri. Tod je v torek zasedel mesto prosluli komunist Wallisch in šele po naskoku vladnih čet se je posrečilo, da se je umaknil v bližnje hribe. Vrhovni voditelji rednih in izrednih vladnih čet so se osebno udeleževali bojov. Vlada je bila ves čas gospodar položaja. Takoj po izbruhu upora je bila razpuščena socialistična stranka. Preki sod je drugi dan upora obsodil dva ujeta člana Schutzbunda na vešala.

— tudi političnega — prijateljstva? Onega zaupanja, ki kofenini v krščanski ljubezni in krščanskem miru?

Dunajski kardinal je naslovil na avstrijsko ljudstvo v usodnih dneh bratomornega boja te-le lepe besede: Ne ostane nekaznovan, kdor uči razrednega in narodnega boja. V teh težkih dnevih države naj bi znamenje odrešenja z novo silo zaživele v človeških srcih! Najprej je treba miru v družini, v njeno mirno okrilje naj se pripelje predvsem mladino, ki se izgublja v političnem radikalizmu. Miru je treba k delu, v podjetja, med vse one, ki delajo. Miru iz krščanskega duha samospoznanja in samoponižanja, uživetja v večne božje zakone, spoštovanja in ljubezni napram bližnjemu.

Da bi našel ta sveti mir pot v srca stotisočere delavske množice, da se ne bo odslej

O zmagi ni bilo dvomiti. Po treh dneh je vlada razglasila, da je v vseh uporniških krajih države upostavljen red. Dunaj je zadobil spet vsakdanje lice, žične ograje so izginile, na poslopjih socialistične stranke so zavihrale zastave domovinske fronte in Heimatschutza. Žrtvam vladnih čet je vlada poskrbela veličastno zadnjo pot. Padlo je 102 moža eksekutivnih čet in 137 civilnih oseb, 650 oseb je ranjenih in od teh 115 težko. Zaprtih je nad 2000 članov Schutzbunda. Kancler je prevzel varuštvo na zaostalimi padlih žrtev. Kardinal Innitzer in kanclerjeva soproga sta prevzela skrb za osirotele delavske družine.

Organizacija in oborožena moč avstrijskega socializma je s tem razbita. Položaj vlade je še bolj utrjen od prej. Proti domnevi, da bodo dosedanji volilci socialistične stranke v veliki večini podprli narodni socializem in njegov razvoj v državi, govori predvsem dejstvo, da **delavske množice hitlerjanskega nacionalističnega duha nikdar ne bodo mogle razumeti** in tudi ne odobravati. V kolikopabodogledalevhitlerjanstvu možnost izboljšanja svojega gmotnega položaja, pa **zavisi predvsem od nadaljnjega vladnega dela.** Položaj delavcev v hitlerjanski Nemčiji govori vsekakor kvečjemu v prid vladi dr. Dollfussa, ki se po izjavah vodilnih politikov svoje velike nadaljne naloge tudi povsem zaveda in jo bo v bodoče nedvomno pospešila. Pa prepustimo to danes najaktualnejše vprašanje razvoju v najbližji bodočnosti.

Črnogledi govorijo tudi o tem, da ima trenutni položaj v rokah ne toliko dr. Dollfuss, kot Heimwehr z vicekanclerjem Feyem in knezom Štarhembergom na čelu. Na te očitke odgovarja vlada, da vlada med kršč. soc. člani vlade in Heimwehrom najlepše soglasje. Sicer so se prve dneve po dunajskem puču res pojavila mala nasprotja, vendar posedujejo krščanski socialci tolike močne osebnosti, da o kakem resnem motenju ravnovesja v njihov neprilog ne more biti govora.

predajala drugim ekstremom, enako nevarnim in mir ogrožujočim! Želja, ki je na ustnih vseh, ki jih skrbi bližnja in daljna usoda države, kateri pripadamo po božji previdnosti. Ali ne bodo žrtve tolikih stotih kot temne sence bravnile, da posijejo žarki bratovske ljubezni v srca sleherne delavske in brezposelne družine? Malo hasne sedaj iskanje krivcev in če se jih išče tudi v inozemstvu. Tisoče žrtve, bile bi vredne enodušnega in enotnega naroda, ki bi se znašel v sebi ter odložil vse nasprotujoče in razkrajajoče.

Reminiscere! Nedelja žrtev vojnih poljan, dan spomina na izkrvavele na bojiščih sveta, po bolnišnicah in v domovih. Tudi dan dunajske zaloigre. Da bi postala dan miru razbičanih in raztepenih človeških src po naši domovini in širom zemeljske doline solz!

Kaj pravi k dunajski vojni Hitler. — Nek angleški list prinaša razgovor svojega dopisnika z Hitlerjem, ki se je k dunajskim dogodkom sledeče izjavil: Nemški nacionalni socialisti niso zapleteni v te dogodke. Mi nimamo simpatij ne za Dollfussa in ne za njegove nasprotnike. Obe stranki sta se posluževali krivih metod, kajti edina pot do uspeha je v tem, da se nasprotnika prepriča, ne pa, da se ruši hiše s topovi. Če bi bili storili enako v Nemčiji, bi morali ubiti 18.000 in raniti 50.000 ljudi. Mi smo naše nasprotnike samo spreobrnil. Prepričan sem, da bodo avstrijski socialisti sedaj polnili hitlerjanske vrste.

Kako je z dež. glavarjem Kernmaierjem. — Iz celovških listov posnemamo tozadevno sledeče: Kanceler dr. Dollfuss je pred dobrima tednoma pozval dež. glavarja Kernmaierja, naj odstopi. Glavar je odgovoril, da se ne namerava umakniti, ker se smatra za prosto voljenega glavarja. Istočasno so mu razne korporacije, katerih vodstvo je v rokah Landbunda ali vele-nemcev, izrekle zaupnico. Po razveljavljenju soc. dem. mandatov deželnega zbora, ki bi imel voliti za njegovega naslednika kršč. soc. dr. Tschurtschenthalerja, je bilo zasedanje odgode-no. Vprašanje dež. glavarja zna biti rešeno v prihodnjih dneh.

Predstoječi sestanek v Rimu. — Listi poro-čajo, da se v marcu sestanejo v Rimu kanceler dr. Dollfuss, Mussolini in ogrski vladni šef Gömbös, kjer bodo obravnavali trenutni gospodarski in politični položaj. Po zatrdilu ogrskih listov bo ta sestanek krona vseh dosedanjih pogovorov in bo na njem izdelan idealen načrt gospodar-skega sodelovanja vseh treh držav.

Velesile za neodvisnost Avstrije. — Fran-cosko zunanjo ministrstvo je objavilo noto, ki predstavlja enotno izjavo Francije, Anglije in Italije k avstrijskemu vprašanju: Avstrijska vla-da se je obrnila do vlad omenjenih držav, da poizve o njihovem mnenju glede vmešavanje Nemčije v notranje avstrijske zadeve. Pogajanja zastopnikov teh treh vlad so dovedla do zaključka, da je potrebno, da se ohrani neodvis-nost in neokrnjenost Avstrije v okvirju veljav-nih pogodb. (S tem je mišljena pogodba štirih velesil, v kateri se Nemčija odreka priključitvi. Ur.)

Fašizem se dviga v Španiji. — Po španskih mestih je nabit manifest novoustanovljene špan-ske fašistične organizacije, ki se bo z vso ostro-stjo borila proti socialistom in komunistom. Izjavlja se proti političnim strankam, zahteva starostno mejo za politične voditelje, ki ne sme-jo biti starejši od 45 let.

Poljska in Rusija se vedno bolj zblížujeta. — Minuli teden sta se sestala poljski zunanji mini-ster in sovjetski komisar za zunanje zadeve. Na tem sestanku sta ministra podpisala pogodbo, ki jamči neodvisnost baltskih držav. Poljskega ministra so v Moskvi sprejeli izredno svečano.

Belgijski kralj Albert smrtno ponesrečil. — V noči na nedeljo se je belgijski kralj na nekem izletu smrtno ponesrečil. Bilo je to tik pred 25. obletnico, odkar je zasedel kraljevski prestol. Nasleduje ga prestolonaslednik Leopold.

Nazaj v narodno družino!

Če sploh kod, bi po večdesetletnih vplivih teorije in prakse v naši koroški deželi imel biti dosežen jasen pojem narodnosti. Kajti kjer se dva naroda borita za narodne vrednote, bi morala postati vsebina teh narodnih vrednot popolnoma jasna. Vendar je vprašanje narodno-sti v deželi še vedno nerešeno in še nešteto ljudi in organizacij je na delu, da se ohrani zmešnjava narodnostnega pojmovanja kot doslej.

Kaj je narodnost? Ali je to znak, zapisan na čelu vsakogar, ali kako društvo, v katero se lahko vstopi in iz katerega se po mili volji izstopa. More katerikoli Slovenec se danes izjaviti danes k Nemcem, jutri k Italijanom, in pojutrišnjem k Kitajcem?

Na to vprašanje, tolikrat obravnavano in odgovarjano, hočemo danes odgovoriti z drugim vprašanjem: Kako je dobro in kako je prav? Ali je dobro in prav, če se poedinec loči od drugih, če se kmet ali obrtnik izloči iz sose-ščine, iz svojega stanu in povdarjata, da sta nekaj drugega od ostalih. Ali je prav, da se trgovec ali delavec iztrgata iz družine ostalih stanov in iščeta svoja pota in svoje smeri?

Ali je prav, da se na tem razbije družinska skupnost, vaša edinost, stanovska vzajemnost?

Najveličastnejši dokaz danes doživljamo, da beseda »stan« ni prazna fraza, dobra komaj za kake politične volitve, marveč da je naj-realnejši pojem povezanosti vseh, ki si na isti način služijo kruh. Danes je obstoj in napredek poedincev zagotovljen le v solidarnosti vseh pripadnikov istega stanu. Koder vlada danes razprtje med kmeti, delavci ali obrtniki, tam hira gospodarsko in družabno življenje. Še več! Nikdar še ni prišla medsebojna navezanost vseh stanov tako jasno do izraza kot v naših dnevih. Delavci morajo trpeti pomanjkanje, če ne more kupovati kmet, trgovci in obrtniki se morajo vedno obupneje boriti za obstoj, če trpita de-lavec in kmet ob pomanjkanju življenjskih sredstev. Ta medsebojna navezanost kmetov, delavcev, obrtnikov, trgovcev je dokaz, da mora biti nad stanovi še višja vrednota ali celota: narod. In kar je dobro in umestno v časih stiske in nereda, mora biti dobro in ume-stno tudi v časih blagostanja. S tem smo našli odgovor na zastavljeno vprašanje, če je dobro in prav, da se ločijo poedinci v stanu in stanovi medsebojno: V blagor in dobrobit vseh je, če se k tej medsebojni navezanosti tudi priznavajo in jo vsepovsod tudi zastopajo. Tudi v boju za pravice in obstoj tega, kar jih veže v eno telo, v narod.

Znak narodne pripadnosti torej ni samo jezik, ki je nedvomno eden najizrazitejših, tudi ne samo pokolenje, zgodovina, posebnost zna-čaja, svojstvenost duševnega življenja. Poedinci v narodu imajo več teh zunanjih znakov, drugi manj. In če ima poedinec tudi vse znake na-rodne pripadnosti, je še odvisno od njegove volje, ali jo prizna ali zanemarija. Z zanemarja-njem in zanikanjem te narodne pripadnosti pa seve zaigra tudi pravice, da uživa njeno dobroto.

Kako se je na tem doslej grešilo v deželi! V naše slovenske vasi so prihajali trgovci in obrtniki, ki so sicer radi sprejemali sloven-skega kmeta in delavca kot kupca in naročnika ter njun denar, a ju pri vseh drugih prilikah izdajali in zatajevali. Prihajali so med nas učitelji našega rodu, živeli od žuljev naših rok, a mirnodušno razkrajali duha narodne vzaje-mnosti in sejali v naše vrste razdor in prepir. Predvsem slovenski kmet bi imel največjo pravico, da se s studom obrne od izdajalcev narodne vzajemnosti in ni ga na svetu, ki bi mu smel odrekati pravico, da je doslej odločno odklanjal njihovo razkrajajoče delo.

Gremo v dobo nove stanovske časti in na-vezanosti stanov. Ob tem bodi vsem, ki so do danes blodili v zmoti in po-gubnem samoljubju, izrečena ena sama želja: **nazaj v skupno našo družino, nazaj v narod!**

DOMAČE NOVICE

Bilčovs. (Občinsko gospodarstvo). Pod težo splošne krize se zvija in ječi celotno gospodar-stvo sveta. Čuti to težo vse, industrija, obrtni-štvo, kmetijstvo in vse to ima samoobsebi umevno velik vpliv na državno gospodarstvo, katero pa zopet v veliki meri najde odjek v gospodarstvu občin. Precejšen del svojih izda-tkov krijejo občine iz prejemkov takozvanih »Ertragsanteile«, katere država daje občinam in ki se stekajo v državno blagajno iz gotovih obdavčenj. Ti davki pa dajejo državi od leta do leta manj dohodkov, vsled česar se manjšajo tudi na občine odpadajoči deleži. Pred leti je znašal ta delež naše občine čez 5000.— šil. Potem je prišla dežela in vzela občinam 15% teh deležev. Leta 1932 se je zmanjšal ta do-hodek na 3600 šilingov in za leto 1934 je pred-videnih samo še 3000.— S. Ker primanjkuje tudi v deželnem gospodarstvu denarja, se je naložilo občinam še sledeče dajatve: Občinski prispevek (Kopfsteuer), ki znaša pri nas letno 100.— šil., nadalje prispevek za sklad malih rentnikov (Kleinrentnerfonds) v letnih 100.— šil., za regulacijo Drave prispeva naša občina letnih 500.— šil., ter $\frac{2}{3}$ kot prispevek k pri-manjkljaju obratov deželnih bolnišnic, ki znaša letnih 50 šil. To so samo izdatki, ki jih že deželni računski urad odtegne občin, tako da ga sploh ne sprejme v roke, a ga mora sprejeti v občinski proračun. Velik del izdatkov gre

pri občini za oskrbo revežev, kar znaša pri nas 4.350 šil., nadalje za vzdrževanje ceste 2.650 šil., potem šole 1.860 šil., končno uprava občine in izdatki za tiskovine i. dr. v znesku 1000 šil. Tako smo pri nas sestavili občinski proračun za leto 1934. Dne 10. II. t. l. so ga naši občinski svetniki po resnem prevdanku in upoštevanju slabih položaj davkoplačevalcev sprejeli. Ob-činske doklade za tekiče leto bodo znašale 80% in bodo za 20% višje od lani. Istega dne se je občinskemu svetu predložil tudi občinski račun za leto 1933, kateri je znašal 5.507.33 šil. prejemkov, 5.466.46 šil. izdatkov ter 40.87 šil. prebitka. Davčni zaostanki iz leta 1933 znašajo pri nas čez 5000 šil., kar je nedvomno znak, kako težko že plačuje kmet svoje dajatve državi in deželi.

Št. Vid v Podjuni. (Zborovanje krajnega kmetijskega odbora.) Dne 11. februarja se je vršilo to zborovanje. Govoril je inž. Wagner, strokovni učitelj na kmetijski šoli pri Hoprijanu pri Velikovcu, o svinjereji in o krmljenju. Oni poslušalci, ki nemščino deloma obvladajo, so bili edini v tem, da je izvrsten govornik in da govori iz lastne izkušnje. Žal večina poslušalcev ni mogla slediti njegovemu nemškemu predavan-ju. Ker je bila udeležba res velika, bi bilo de-jansko na mestu, da bi bilo predavanje sloven-sko. Ne sme se pri tem toliko ozirati na peščico gospodarjev, ki vsaj morejo slediti predavanju, ki pa obenem obvladajo slovenski jezik, ampak na večino udeležencev. Ko je govornik po svo-jem govoru omenil, da ima občina premalo na-ročnikov »Landw. Mitteilungen«, je bilo slišati šušljanje, da bi udeleženci radi čitali, če bi ra-zumeli. Z ozirom na mentaliteto naših ljudi in z ozirom na to, da nobeden svojih misli ni znal povedati v nemškem jeziku, je izostala debata. Oglasil se je edino g. inž. agr. Marko Polzer, ki je povdaril, da vsa krivda leži v tem, ker naš narod nemškega jezika ne razume in ker se mu ne nudi gospodarske izobrazbe v domačem je-ziku, to se pravi, da manjka »Landw. Mitteilun-gen« slovenska priloga. Odgovor je bil obrab-ljena fraza, da na eni strani ni denarja na raz-polago, na drugi strani pa se uči mladina v šoli i tak nemški. Ena tretjina prebivalstva Koroške sme biti tedaj brez strokovne naobrazbe v do-mačem jeziku. Dalje je govornik pojasnil, da se je pripetil v Libučah slučaj, da je moral neko-mu, ki ni razumel nemškega izraza, raztolma-čiti ta izraz v »bindišarkem« jeziku. Posledica tega je zaostalost slovenskega ozemlja na go-spodarskem polju. Še tako dobro strokovno pre-davanje ne hasne, ako ga poslušalci povsem ne razumejo. To bi morala razumeti tudi kme-tijska zbornica, če bi ji res šlo za povzdigo kmetijstva. Če je slovenska priloga k obsežnim »Landw. Mitteilungen« predraga, naj izdaja zbornica mal slovenski listič za vse slovensko ozemlje. Pri širjenju strokovne izobrazbe ne sme igrati vloge izplačljivost, temveč dosega namena.

Radiše. (Razno.) Po dolgem času vam po-dajamo nekaj novic iz našega kraja. Sicer se redkokdaj oglasimo, da, tudi danes ne bomo prerokovali, a vendar moramo reči: pust je bil prekratek in je vsem brez sledu ušel. Zato smo le parkrat bili židane volje. V ponedeljek, dne 5. febr. je peljal naš Jože Thaler, pd. Rožman, svojo izvoljeno, mlado nevesto, Micko Ogris, pd. Kopajnikovo v Tukah, pred oltar. Pred od-hodom z doma, se je nevesti, kakor tudi ženinu napravilo lepo slovo. Vsi v praznični obleki smo korakali k poroki, med katero so imeli č. pro-vizor na novoporočenca lep nagovor. Po poroki smo se veselili skupno v Mežnarjevi gostilni kakor v Kani v Galileji. Že v cerkvi, kakor tudi pozneje, je zadonela mila slov. pesem in vmes je igrala godba vesele poskočnice. Saj je bila nevesta vedno spretna igralka na našem odru in ženin vnet tamburaš in pevec. Mlademu paru želimo, da bo tudi njuno življenje ostalo tako lepo in pristrčno, kot je bil ta lepi dan poroke! — Sicer imamo še mnogo ženinov in nevest na izbiri, ki pa zdaj še niso hoteli v zakonski ja-rem in raje čakajo boljših časov. — Na pustno nedeljo smo imeli zaključno prireditve gospo-dinjskega tečaja, ki je trajal šest tednov. V tem času se je sedemnajst tečajnic obogatilo ob vodstvu g.čne Hartmann-ove v umetnosti pri-dne in dobre gospodinje, obenem pa so čule vsak dan marsikaj lepega za srčno izobrazbo. Razprodana razstava in polna udeležba zaključ-

ne prireditve mladih tečajnic sta pričali o res velikem zanimanju domačinov in povabljenih iz bližnje okolice za uspehe povsod potrebnega gospodinskega tečaja. O vesplošni zadovoljnosti in spričevalu za voditeljico priča slovo, v katerem je bilo rosno sleherno oko tečajnic.

Pliberk. Bridka izguba je zadela Litonjakovo družino na Belšaku. Izgubil je mož nad vse pridno ženo in gospodinjjo in deset otrok svojo ljubo mater. Težko je očetu, ko mora tolažiti otroke, ki vprašujejo, kdaj se vrne zlata mamica, ko jim mora pripovedovati, da je že pri ljubem Božeku v nebesih, odkoder pa je ne bo nikdar, nikdar več. Vsa okolica sočustvuje z Litonjakovi. — Bela žena pa je posegla tudi po stari Jurčevi gospi v Pliberku. V petek smo jo ob veliki udeležbi spremili na njeni zadnji poti. Bila je vrla žena, ki je uživala vsepovsod spoštovanje, to pa zato, ker je bila zvesta Bogu, narodu in domovini. Zaostanim naše sožalje!

NAŠA PROSVETA

Dekle

O onem čudežu božjega stvarstva bi vam danes pisal, fantje, ki je med najkrasnejšimi te naše bore zemlje. O tistem čudežu, nad katerim je moderni svet najbolj grešil, ko ga je teptal v blato in močvirje, namesto da bi ga čuval kot čuva bogataš najkrasnejši biser svoje zakladnice.

Iz domače slovenske zemlje požene rastlina, v pomladnem jutru se razcveti v rožo in se zagleda v rumeno sonce. Stvarnik ji udihne svojega vse ohranjujočega duha in napolni njeno boro srcece z dihom svoje neskončne ljubezni. Dom se razneži ob tej roži, v vaseh je toplo in mehko ob njeni besedi in pesmi kot v majniškem večeru, dolina kot bi jo odel nekdo s posebnim čarom. Lepota, postavljena v naš svet, da bi ob njej verovali v večni ideal lepote!

»Lepota ima to posebnost, da nihče ne more umeti njenega bistva. Kdo zna opisati brezmejno milino in čarobno lepoto, ki sije z marsikaterega obraza? Mi vsi smo ganjeni od nje, pa ne moremo umeti, kam kaže ta žarek lepote. Lepoti se mi ne moremo približati. Čim jo skušamo doumeti in jo razložiti, se nam umakne, kakor se ti odmakne mavrica, ako se ji hočeš približati in jo natančneje spoznati. Zato se nam prava lepota predstavlja v neki nedosegljivi in nerazumljivi obliki. Kip je takrat lep, ako začena biti njegova lepota nerazumljiva, če vsako kritiko neizmerno prekaša. Umetniški kip od Boga nadarjenega umetnika predstavlja vedno prehod iz tega, kar se še da s čuti zajeti v to, kar je nadčutno. Šele potem neha biti kip kamen. Pesnik je šele takrat ustvaril nekaj lepega, kadar s svojim proizvodom ne zadovolji človeka, temveč ga navdaja s strmenjem in ga spodbada k nedosegljivemu. Tako tudi osebna lepota napravlja človeka nezadovoljnega s samim seboj, če mu kaže njegovo veliko oddaljenost od sebe, njegovo slabost, ničvrednost, da vidi, da ima do nje ravno toliko pravice kakor do zvezd na nebu in do večerne zarje ob sončnem zahodu.« — Tako piše o lepoti slovenski učitelj mladine dr. Jeraj.

Kako lepo je čuti o slovanskem jugu, o preprostih hrvaških in srbskih kmetih, da z neizrekljivo ljubeznijo čuvajo čast svojih deklet in mater in da z neverjetno plemenitostjo ravnaajo s svojimi sestrami. In nemški narod govori s ponosom o svoji ženi kot čuvarici vsega, kar je v narodu vzvišenega in dobrega.

Naše slovensko dekle! Slovensko besedo gojimo, ker nam je draga in sveta, ob slovenski pesmi nam kipi srce, ob slovenski igri se učimo nastopa in vedenja. Ob slovenskem dekletu pa se hočemo učiti spoštovanja in ljubezni do najvišje lepote, ob njem hočemo rasti v može železne volje, ki bodo vredni tega svojega največjega zaklada. Zato, fantje, ne bomo uvajali med nas, v našo družbo besedo predrznosti iz mesta, kvante iz predmestja, zasmeha in posmeha iz mestnih dvoran. Ničev bi bil ves naš mladinski in narodni idealizem, če ne bi razumel več te svoje fantovske dolžnosti.

Žvabek. — Cenj. g. urednik! Dovolite mi prostora za par vrst, da morem poročati o živahnem gibanju v žvabeškem izobr. društvu. Po kratkem presledku dveh mesecev so se fantje in dekleta 4. febr. t. l. postavili

z novo igro na odru. Seveda, v predpustnem času imajo ljudje najrajši kaj zabavnega, šaljivega in kdo bi jim to zameril, dokler se vse giblje v mejah dovoljenega. S tem razpoloženjem je računalo tudi društvo in si je za predpustno prireditev izbralo igro „Moč uniforme“. Gledalci, ki so si želeli zabave, so res prišli na svoj račun. Bilo je obilo smeha gledati žalostno usodo ubogega krojača, ki mora pod komando svoje oblasne žene ponižno-pokorno opravljati vsa kuhinjska dela. A še bolj zabavno je bilo videti, kako mož s pomočjo uniforme ukroti svojo dotlej neukrotljivo „milostljivo“. Po stari slovenski navadi ne sme biti poštene, vesele družbe brez petja. Žvabeški društveniki na to niso pozabili in to nas veseli. Zapeli so nam par domačih. Naše koroške vasi tekmujejo zdaj med seboj za prvenstvo v petju. Naj bi to gibanje našlo svoj odmev tudi v tej tihi dolinici. Slovenska pesem, na plan! Začetek je storjen. Pa naj ne bi ostalo pri tem, temveč, fantje in dekleta, vežbajte se marjivo naprej, da bo naša domača pesem zavzemala pri vseh prireditvah prav odlično mesto. Na svidenja prihodnjič!

Pliberk. (Deseti brat.) V nedeljo dne 11. februarja je pliberško društvo igralo igro „Deseti brat“, za odre prirejena od Ferda Delaka. „Deseti brat“, kdo ga v svojih mladih letih ni bral večkrat? Lahko trdimo, da je društvo priredilo zopet enkrat dobro, ljudsko igro. In res je vsestransko zadovoljila. Da ni bilo tehniških težkoč glede prostora in odra, bi bila prireditev sijajno uspela. Videlo se je, da so se igralci v igro dobro uživali in svoje vloge tudi tako podali. Prav razveseljav je uspeh mlajših moči. Posamezne slike v igri so zelo lepe. Posebno podrovanje kmetov in Krjavljevo pripovedovanje v Obrščakovi krčmi. Do mile volje je razigrala slika svatovščine Dražarjevega Franceljna. Nekatere slike so resne, ki vzbujajo sočutje in zopet druge napete, ki zadržujejo dih. Igra bo nedvomno ostala vsem dolgo v prijetnem spominu.

GOSPODARSKI VESTNIK

O zmrznjenem krompirju. Po naših kleteh je letos dovolj zmrznjenega krompirja. Na tem je krivo napačno spravljjanje. Največja skrb pri spravljjanju se mora posvetiti zračenju in sušitvi. Pod kupom krompirja se napravi kanalizacija, ki med krompir dovaja prepotrebni suhi in hladni zrak. Priprava je preprosta in ne stane nič. Če je klet ozka, položimo v sredi po tleh dva debela bruna in preko teh položimo deske. Zmrzuje najraje neposušeni krompir, ki mu je primanjkovalo zraka. Če je krompir tudi le malo zmrznjen, ni več za seme, kajti najprej zmrznejo oči, ki so nežne in polne soka. Gomolje, ki se zdi najbolj prizadeto po pozebi, se lahko poizkuša na kaljivost. Postavi se ga na topel temen prostor, kjer bo ono, ki je zdravo, kamlu poglalo močne poganjke. Če so klice samo nitkaste, tedaj tako gomolje ni za seme. Nekoliko zmrznjeni krompir ima pri kuhi sladak okus. Lahko popolnoma zadostuje že preveč hladna klet, da dobi krompir sladak okus. Če se ga prereže, je njegova ploskva steklenasta. Tak krompir se naj postavi v kuhinjo ali v drug primerno topel prostor. Črez kakih osem dni izgubi krompir sladkost in se ga zopet lahko kuha in uživa. Zmrznjeni krompir pa naj se takoj porabi za krmljenje živine.

Negašeno apno kot gnojilo. Za gnojenje travnikov, zlasti kislih, je prav pripravno apno, ki je bilo dalje časa na prostem pod streho ter se navzelo toliko vlage, da je razpadlo v prah. Tako apno znatno poviša rodovitnost. Sicer je najbolje z njim gnojiti v jeseni, toda tudi sedaj še ni prepozno, posebno če ga trosimo po snegu. V njegovi vlagi se namreč polagoma raztaplja in pride tako do korenin trav. Ko pa začne trava zeleneti, je za gnojenje z njim že prepozno. Gnojenje z apnom ne dovaja redilnih snovi, marveč le razkraja hranila, ki so že v zemlji. Nadalje razkisuje škodljive talne kisline, pospešuje delovanje talnih bakterij in uničuje mah na travnikih. Redilne snovi spravimo v zemljo z gnojnicami, ki jo korenine takoj vsrkajo. Istočasno uporabljanje apna in gnojnice je škodljivo, ker se pri tem izgublja prepotrebni dušik.

Zadolžitev kmetijstva. V svrhu pomoči gorskim kmetom je bilo treba pregleda kmetijskih dolgov sploh. Glasom te statistike znaša skupni dolg avstrijskega kmetijstva okoli 404 milijonov šilingov. Ta dolg se sledeče razdeli: 213 milj. hipotekarnih posojil in od teh odpade 70 milj.

1 zavitek Persila zadostuje za 3 vedrice vode (= 25-30 litrov), ki da raztopljen v hladni vodi močno se penečo pralno raztopino.

PERSIL za pranje perila

na hipotekarne zavode, 68 posojilnice in 75 zasebna posojila. Personalna posojila se ceni na 191 milijonov šilingov, ki se razdelijo: 101 milj. posojilnice, 10 milj. kmečke zadolžnice hranilnic in 75 milijonov šil. zasebnih in obratnih dolgov. Upati je, da bo nova odredba v pomoč gorskim kmetom vsaj nekoliko omilila njihov položaj. Enostavnejše je rešila vprašanje razdolžitve Nemčija, ki je celotni kmečki dolg kratkomalo razdelila na vse kmetije. Vendar se ta recept že danes izkazuje za nedostaten.

Velikovški trg minulega tedna: Pitani voli 90—1.10, vprežni voli 80—90, mladi voli 70—80, molzne krave 70—80, klavne krave 70—90, telice 75—90, žive svinje 1.00—1.10, prašiči 1.40—1.45, plemenski prašiči 1.10—1.20, ovce 60—70, teleta 1.00—1.20, jajca 10—11, sirovo maslo 2.80—3.60, stare kokoši 2.00—3.00, mlade 2.00—2.80, pšenica 33—34, rž 20—21, oves 14—15, proso 18, koroza 16, ajda 17—18, krompir 8—10, apno 5.00—5.50 šil.

RAZNE VESTI

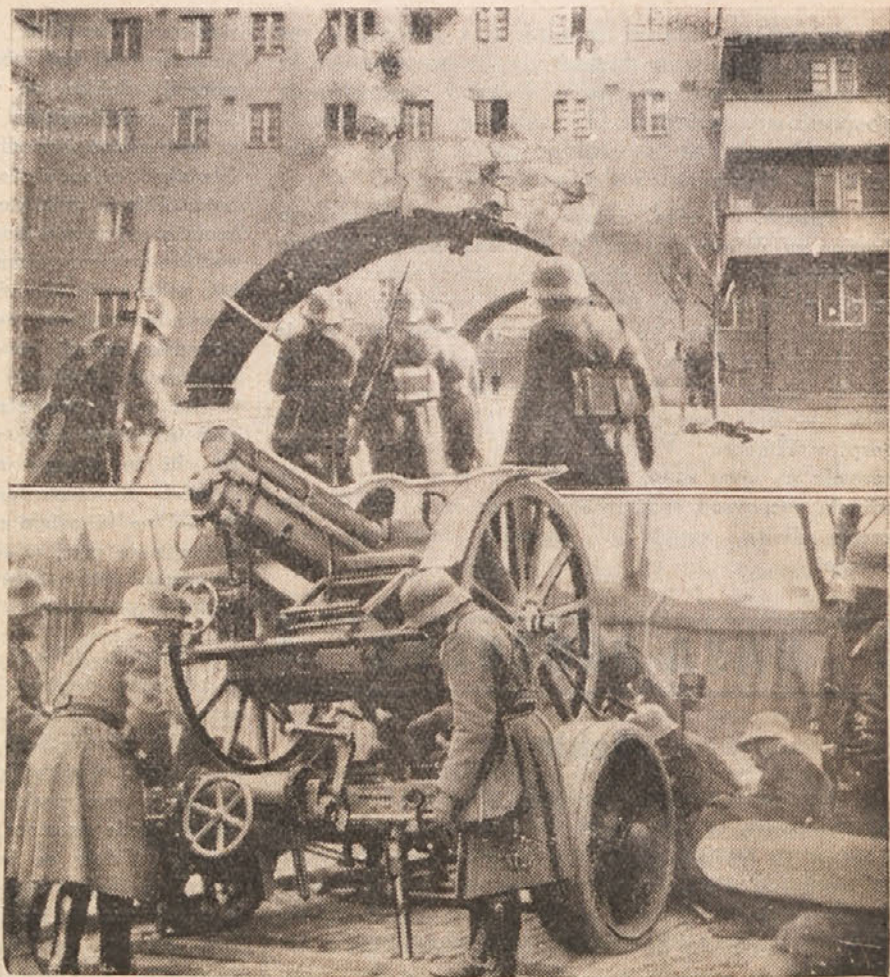
Drobiž. Na dvorišču celovškega sodišča so bila minuli teden postavljena vešala za morilca Tomaža Bernthaler iz vasi Dellach v Dravski dolini, ki je umoril svojo ženo in bil zaraditega postavljen pred preki sod. Ker sodniki glede krivde niso zamogli dobiti jasne sodbe, je bil nato predan rednemu sodišču in ga bo sodila porota. Vešala so vzbudila obilo pozornosti. — Za porotnike pomladanskega zasedanja so bili med drugimi izžrebani: Matej Ogris iz Branče vesi pri Zgornji Vesci, Ernst Achatz, gostilničar v Šmerčah pri Zili, Anton Kurnik v Sinči vesi in Lambert Ušovnik iz Kozjega pri Radišah. — V bojih med socialističnim Schutzbundom in eksekutivno je padel inšpektor orožniške postaje v Ribnici Rudolf Stromberger. — Iz socialistične stranke izstopivša poslanca dr. Zeinitzer in inž. Pichler sta ustanovila novo delavsko stranko „Freier Arbeiterbund Oesterreich“ in se z njo podredila kanclerju. — Narodni soc. so izdali letak, v katerem napovedujejo najostrejši gospodarski bojkot kršč. soc. tiskarni Karintiji in tamonjni knjigarni. — Novi novci za 5 šil. bodo nosili sliko Matere božje v štajerskem Maria-Zell. — Na Zilski Bistrici je umrl posestnik in trgovec Anton Achatz. — „Koroška domovina“, glasilo Heimatbunda, javlja v svoji zadnji številki, da preneha izhajati, ker smatra svojo nalogo za doseženo. — Celovski in beljaški župan sta morala odstopiti in ju nasledujeta kršč. soc. Wolf za Celovec in svet. Dieringer za Beljak.

Zaradi tehničnih težkoč v tiskarni se je izdaja današnje številke nekaj zakasnela. Naj nam cenjeni bralci majhno zamudo oprostijo.

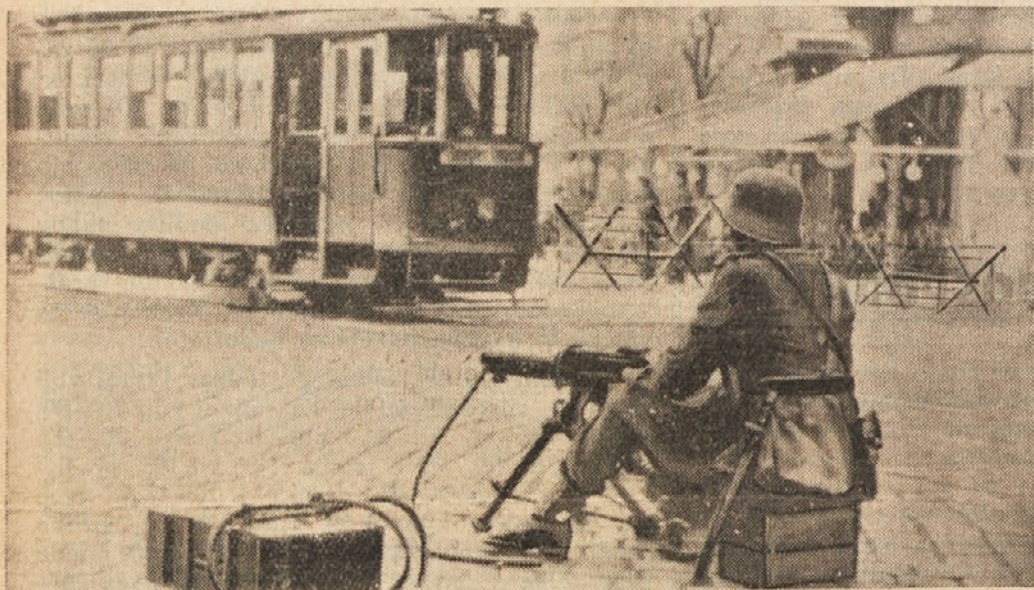
Dogodki na Dunaju

Vojaščina pred dunajskim rotovžem.

Karl Marx-Hof, s topovi obstreljen.

Straža na cesti.

Zgoraj: „Prostovoljci“ marširajo. — Spodaj: Ujeti člani „Schutzbunda“.

Hranilnica in posojilnica v Borovljah, r. z. n. z.

VABILO

na

XXVI. redni občni zbor

ki se vrši v nedeljo, dne 4. marca 1934
ob 10. uri dopoldne v uradnih prostorih „pri
Bundru“ v Borovljah štev. 50.

DNEVNI RED :

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1933.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev načelstva in nadzorstva
6. Slučajnosti in predlogi.

K obilni udeležbi vabi vse zadruženike
NAČELSTVO.

18

NA KILI TRPEČI

uporabljajo moje novejšje
avstrijske in nemške patente
(avstr. patenti 127.566, 115.037, 127.559; nemški patent
532.082; švicarski patent 158.978 brez bolečin, brez montje
poklica, brez operacije, naravnim ort. meh. potom.
Uporabljajo jih tudi zdravniki in jih krasno ocenjujejo.
Predvaja se brezplačno in brezobvezno pri naslednjih
podružnicah:

BELJAK :

v hiši gostilne „Lamm“ na Glavnem trgu, v ponedeljek,
dne 5. marca od 8.—2. ure,

VELIKOVEC :

Glavni trg 21, v hiši gostilne „Goldener Löwe“ torek,
dne 6. marca od 8.—2. ure.

WOLFSBERG :

v hiši gostilne Kienzi, v sredo, dne 7. marca od 8.—2. ure.

ŠT. VID ob GLINI :

v hiši gostilne Bahnhof, Friesacherstr., v četrtek,
dne 8. marca od 8.—2. ure.

Eno stalno dohajajočih zahvalnih pisem :

Kljub mojim 72 letom in četudi sem bil že enkrat operiran
(kila se je zopet pojavila), je moja desnostranska kila z upo-
rabo Streifenederjevih patentov popolnoma izginila. Med
uporabo nisem imel nikakih težav, pa tudi pri delu nisem
bil oviran. Uspeh me dela srečnega in hvaležnega. —
Ferdinand Hofer, Afritz (Koroška). — Overovljeno po
občinskem uradu Afritz s potrdilom, da je Ferd. Hofer
res popolnoma oproščen svoje bolezni.

Pustite si poslati mojo poučno ilustrirano brošuro proti
vpošiljavi dvakratne pisemske pristojbine neobvezno in
brezplačno. Varujte se ponarejanj.

Pazite, prosim, natančno na moje ime, na moje dolgoletno
izvrševanje poklica v Avstriji in na moje najnovejše
patente! Tisočkrat na kili trpečih so se z uporabo mojih
patentov osvobodili svojih bolečin. 19.

F. G. Streifeneder, Fürstenfeldbruck b. München